

Ezt a történetet Bakó András mesélte.

Nem egészen így mesélte, viszont így is mesélhette volna, és ha így is mesélhette volna, akkor tulajdonképpen így is történt, hiszen a tárcanovella se más mint egy madár, melynek egyik szárnya a pontosság, a másik pedig a szép valóságosság. Hadd szárnyaljon tehát a történet, még ha most nagyobb is ez ívelésben a fájdalmas reménykedés, mint a felszabadult mesélési kedv.

Bakó Andrást május hónap utolsó napján tölték be a kettes kórház egyik műtőjébe, s a beavatkozás célja az volt, hogy eltávolítsanak egy rosszindulatú gombócot a költő testéből. Az ilyen műtéteknél természetesen altatnak, s ezúttal ezt egy alacsony és kopasz doktor végezte. Csupa vibrálás, csupa izgatótság volt ez az ember, s egyszerűen elképzelhetetlennek tűnt, hogy egy ilyen polgártársunk szakosodjon a többi altatására.

Bakó András a műtőasztalon feküdt, és a mennyezetet bámulta, amely olyan fehér és vakító volt, mint a halál. Bakó András arra gondolt, hogy Andrej herceg legalább az eget láthatta. Habár igaz, a herceg Napóleon ellen harcolt, ő meg, Bakó András nem harcolt semmi ellen, legalábbis konkrét hadvezérek ellen nem csatázott soha. Bakó András Napóleonja alakatlan, megfoghatatlan, és időtlen volt, talán éppen ebben rejtett az ereje és a féltelmetessége, amit ideig-óráig el lehetett szeszekkel kábítani. Hát igen, Bakó András teste átmenetileg belefáradt a szorongással és a depresszióval folytatott egyenlőtlen küzdelembe, s ezért most segítségre szorult. A kicsi doktor tehát a költő mellett szorgoskodott. Hirtelen elmosolyodott, megfogta Bakó András karját, és felemelte az injekciós tűt, melynek hegyén megcsillant a műtőlámpa hideg fénye.

– Hogy vagdosás alatt ne csukladozzon a beteg, Bakó úr – kedélyeskedett a doktor.

– Micsoda? – nézett fel a költő.

– Izomnyugtató injekció, Bakó úr – mondta a doktor és nagyot sóhajtott – Istenem...

– Mi baj? – kapta fel a fejét Bakó András, már amennyire felkaphatta a műtőasztalon fekvő.

– Tudja Bakó úr, altattam én már gyárigazgatót, nagybánis zöldségest, pártvezért, koldusszegényt és miliomost, sőt egyszer egy katolikus lelkészt is altattam, de költőt még soha.

– Aha – mondta Bakó András, és momentán nem érezte magát költőnek. Egy egészen szimpla, kiszolgáltatott embernek érezte magát, akinek a testét néhány percen belül felnyitják, és mindenféle szörnyűségeket találnak benne.

– Megkérném valamire – mondta komolyan a doktor.

– Parancsoljon – mondta a költő, miközben azt bámulta, hogyan hatol a vénájába az altató folyadék.

– Álmodni fog – mondta az altató orvos. – Jegyezze meg, nagyon kérem, az álmát, és mondja el nekem.

A költő bólintott, lehunyta a szemeit, s néhány másodperc múlva elszibbadtak a karjai, majd elszibbadtak a lábai és mélységes, sötét álomba zuhant.

Arra ébredt, hogy csövek lógnak a testéből és hogy rettenetesen szomjas. A műtét majd öt óra hosszan át tartott. Délután egy óra volt, kánikula, s Bakó András megfogta a felesége kezét, aki ott állt mellette, majd újra elszenderült.

Az alkonyat szűrt távoli fényében eszmélt újra. Valaki ül az ágya szélénél. Nehezen ismerte fel a költő. Az altatóorvos volt az, szürke utcai ruhában, nyugtalanul és feszengve.

– Hogy van? – kérdezte halkan.

– Hát – vont a vállát Bakó András, és az infúziós palackra pillanatott, ami félig volt valami vízszerű folyadékkal. Szomjas volt Bakó András, rettenetesen szomjas.

– Sikerült? – kérdezte a kicsi ember.

– Maga kérdi tőlem?! – dűnnyögött Bakó András.

– Bocsásson meg – szabadkozott a doktor – A műtét sikerült, nem is sikerülhetett volna jobban...én...khm...az álmára gondoltam.

– Te is velünk jössz – mondta a férfi emelkedett hangon, és mutatóujját tréfásan ingatta. Egyedül voltam a szobában, minden munkatársam hazament, én maradtam csak, vártam az utolsó oldalakat. Nem-sokára felöltöztem, lekapcsoltam a lámpámat. Éjfél volt, vagy éjfél és egy óra között.

Hirtelen az egész folyosó elsötétedett, megszűnt a neonok berregése, a mellettünk levő épületből hallatszott csak a nyomógép zaja. A folyosó végén már várt rám a férfi és a nő, kabátban. Elindultunk.

Keskeny, kövezett járda vezetett a Szanatóriumig.

– Most be fogunk avatni – mondta a nő –, voltál már Szanatóriumban?

– Hogy lett volna!? – felelte a férfi hangosan.

A nő előttünk ment, egyedül, mi ketten egymás mellett. Ők aztán néha váltottak egy-két szót, egymás mellé kerültek, én hátul maradtam. Ismertem a Szanatóriumot, régen jártam ott. Mikor az épület közelébe értünk, rögtön éreztem, hogy a hely semmit sem változott. A szűk helyiségben kerek műanyag asztalok és fehér műanyag székek, az ajtótól jobbra a pult, mögötte a megszokott tükrös polc a különleges, színes italokkal. Az a fajta hely, ahol a legvalószínűbb és legmegnyugtatóbb a szűk mellékhelyiség, örökké nyitott, jéghideg üvegű bukóablakkal; esetleg az egész tetőtlen, fehér falakkal kerített hosszúkás udvar, ahová illyentájt a hó is bever. A férfi előreengedett bennünket, és rendelt három féldeci rumot és három kólát. A sakktáblaszerű padló tele volt füstölgő

Darvasi László

Az álomgyűjtő

– Mire?!
– Azt kérdezem, már megbocsásson, hogy sikerült-e Bakó úrnak a műtét alatt álmodnia? Hiszen tudja, megígérte, hogy majd elmeséli nekem.

Bakó András belenézett a kicsi ember nyugtalan tekintetébe, amely most olyan volt, mintha nagyon messziről, az élet túljárójáról vizsgálná őt. Mit akar ez az ember? Ennyire fontos lenne az ő álma? de miért fontos? Lehet, hogy haldoklik, hogy percei vannak hátra, hogy reménytelen minden, és ez az ember itt ül mellette, és az utolsó pillanatban még ki akarja szedni belőle az álmait, és majd el fogja adni, mint irodalmi szenzációkat?!

A költő óvatos szomorúsággal ingatta a fejét.

– Nem emlékszem, bocsásson meg...komolyan...tényleg nem jut az eszembe.

Bakó Andrásnak másnap valamelyest enyhült a szomjúsága, a seb sem saj-

gott annyira, rámosolygott a legcsinosabb nővére is, a következő nap pedig már pépeset is ehetett, csöveket húztak ki a testéből, minek utána a költő arra a következtetésre jutott, hogy mégsem haldoklik, hogy talán van még néhány ezer napja még ezen a világon, verseket is fog írni, sőt, idővel egy-két pohár óvatos zengésű szekszárdi borral is jutalmazhatja magát.

A harmadik nap reggelén megállt az ajtóban az altató orvos. Mélységes szomorúsággal bámulta a költőt.

– Bakó úr, eszébe jutott már?

– Ne haragudjon, még mindig nem emlékszem – mondta Bakó András, és úgy érezte, hogy önhibáján kívül bánt meg egy embert. A doktor szótlanul fordult ki az ajtón. Csalódása sokáig lebegett a kórteremben, mint valami szomorú szellem.

A következő héten meghalt Vizi bácsi a szemközti

ágyon és ettől Bakó András pocsék hangulatban volt. Éppen Vizi bácsi ágát tették tisztába a nővérek. Az altató orvos nem is jöhetett volna rosszabbkor. Újra megállt az ajtóban. Csak egy szót kérdezett.

– Nem?

– Nem.

Bakó András ekkor döbent rá, hogy az altató orvos gyűjti a betegek álmait, ez a doktor hobbija, rögeszméje, s hogy ő, mint költő, eképp különös, egészen kivételes paciens abban a tekintélyes sorozatban, melyet a doktor valószínűleg magáénak mondhat. S mégis csalódást okoz. Egy költő, aki nem álmodik, akinek pedig az álomgyártás, a lélek finom röptetése lenne a földi rendeltetése, s akinek a képzelete éppen hogy az élete egyik legfontosabb, legválságosabb pillanatában mondjon csődöt, amikor pedig sziporkázni, felragyogni, tündökölni kellene?! Mivelhogy egy költőnek a kórházi ágyon, csövekkel a testében, ágytátra kényszerítve, pépeseket nyamnyogva, a nagy kaszálas közepette is van szakmai önbecsülése, illetve önérzete, a dolgot nem lehetett ennyiben hagyni.

Bakó András másnap üzent a doktorért.

A kicsi ember különös nyugalommal ereszkedett melléje.

– Eszembe jutott – mondta a költő.

– Tudtam, éreztem, hogy így lesz – sóhajtott a kicsi ember, kissé hátradől, s várakozón lehunyta a szemeit.

– Hosszú sötét alagúton haladtam keresztül – kezdte a költő – melynek a végén csodálatos fénypont csillogott. Valami zene is szólt. Fenséges zene volt, tele kürtökkel, valami Mahler-szimfónia, angyali átiratban. Az alagút pedig meleg volt, és kocsonyás, mintha...

A doktor felpillantott, és a költő elhallgatott, mert észrevette, hogy a másik csalódottan bámulja.

– Valami baj van?

– Tudja, Bakó úr, nem akarom megbántani, de mind hasonlót mondanak. Még a nagybánis zöldségkereskedő, aki, magunk közt szólva, egy igen egyszerű ember volt, az is hasonló élményről beszélt. Kiernek az alagútból, s a kicsiny fénypontból hatalmas világosság támad, a zene tovább szól, miközben látják magukat, mintha a lelkük emelkedett volna ki a test börtönéből, születés és halál egyazon pillanatban, és...

– Nem – mondta hirtelen a költő.

– Mit nem? – kérdezte a doktor és a költő felé hajolt.

– Tudja ki volt az alagút végén? – kérdezte halk elszántsággal Bakó András.

A doktor hallgatott. Egyetlen sápadt vonal volt a szája.

– Napóleon lebegett az alagút végén – mondta a költő.

Akkor lehetett ilyesféle csend, amikor Istennek eszébe jutott, hogy a majmok, a kígyók meg a papagájok közé valami emberféle is kellene a frisseben teremtetett Földre.

– Ez fantasztikus – lehelte elhűlve a doktor – ilyenről még nem hallottam. Napólenon. És mit mondott a császár?

– Azt mondta, hogy ő Napóleon – mondta Bakó András.

– Hihetetlen! – sóhajtotta az altató orvos – Hihetetlen!

– Azt mondta hogy Párizs túl messze van.

– Kolosszális!

– Azt is mondta, próbáljam fel a kalapját.

– Nem hinném, ha nem maga mondaná, Bakó úr!

– Aztán a kezembe adott egy dérfutotta királyi kardot, melyen egy Oroszország nevű kamasz fiú vére bar-nállt.

– Harcba hívta?

– Igen – bólintott a költő.

– Csodálatos álomszim-bólumok – suttogetta az orvos.

Majd tollat s papírt kapott elő, és aprólékos gonddal feljegyezte, hogyan nézett ki Napóleon, miket mondott, s talán még azt is feljegyezte a doktor, aki az álmokat gyűjtötte, amit a franciák legnagyobb császára egyáltalán nem tett és nem mondott Bakó András alagútjának végén, de természetesen meglehetett és elmondhatott volna.

Bokor András

Egy éjszaka a Szanatóriumban

és kialudt csikkel. Az egyetlen szabad asztalhoz ültünk le. A férfi kifizette a számlát, hiába tiltakoztam, az én részemem én akartam, gondolatban ökölbe szorult a kezem. Nem volt kedvem inni. Az ember merje mondani, hogy nem kell; ezt mondja mindig az anyám. Csöndesen beszélgettünk.

– Egészségedre, Takács!

– Egészségedre, Ta-

kács úr! – mondta orrhag-

gon a férfi.

Tudták, nem szeretem, hogy így szólítanak, nekem nem volt kedvem újra tiltakozni. Gondolatban csak annyit jegyeztem meg, hogy „hát nem is tudtam, hogy ennyire pocsék ital ez a rum.” A horoszkópra terelődött a szó.

– Te mi vagy, Takács úr? – kérdezte a nő.

– Szűz. Patkány, a kínai szerint.

Látkép a laskói református templomtoronyból (Dormán László fotója)